

BÁCSMEGYEI NAPLÓ.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: egész évre 16 kor. félévre 8 kor,
negyed évre 4 kor. Vidékre: egész évre 20 kor,
félévre 10 kor. negyed évre 5 kor.
Egyes szám ára: 6 fillér.

Megjelenik naponként reggel, kivéve hétfőn.

Laptulajdonosok és főszerkesztők:

JANIGA JÁNOS dr. és VOJNICH GYULA dr.

Szerkesztőség:

Kossuth-u. 12. sz., Manojlovits ház. Telefon sz. 11

Kiadóhivatal:

HEUMANN MÓR könyvkereskedése, Szabadkán.
Telefon sz. 85.

A hadiparancs felségjoga.

(V.) A kiegyezési törvény csak a magyar alkotmányos fejedelmi jog folytán adja meg a királynak azt a jogot, hogy a magyar hadsereget vezényelje. A vezényeleti jog alkotmányos királyi fejedelmi jog csupán, s éppen azért a kiegyezési törvény 11. §-a józan észszel, becsületes akarattal nem értelmezhető úgy, mintha a törvényhozás arra kívánt volna felhatalmazni ő felségét, a magyar királyt, hogy ezen törvény alapján fenntartott magyar hadsereget osztrák hadsereggé változtathassa át. Alkalmazhat ugyan egységes jellegű állandó vezényeletet a magyar hadsereg s az osztrák hadseregnél, de a magyar hadseregre vonatkozólag ez csak a magyar közjog korlátai között történhetik meg.

Világos tehát, a törvény értelméből kifolyólag kétség sem férhet tehát ahhoz, hogy a magyar hadsereg alkotmányos hadsereg. Már pedig ha alkotmányos hadsereg, akkor annak vezényeleti nyelve, szolgálati nyelve, zászlója, czimere, jelvénye, jellege, szelleme más nem lehet, mint a magyar és sem szélszerűségéből, sem jogi okból azt mássá tenni nem lehet, azt mássá tenni nem alkotmányos és nem törvényes. Magyar ember részéről ennek ellenkezőjét állítani bűn és árulás.

A hadiparancs, mikor felségjogról beszél, ezt nem vette figyelembe. Nem vette figyelembe, hogy ha a magyar hadsereg a király felségjogának részben ki is van szolgáltatva, így például a kiegészítési célzattal, de minden egyéb felségjog a királyt csak a magyar alkotmány értelmében illeti meg.

De hogy a magyar hadsereget csak alkotmányos hadseregnak kell még őfelségének is tekintenie, kitűnik ez abból,

miszerint ő felsége arra szólította fel az országot, a kiegyezési törvény bevezetése szerint, hogy a válságos időben a pragmatika szankciónak, mint kölcsönös jogelvnek alapjából kiindulva gondoskodják megoldási módokról. Már pedig a pragmatika szankcióban a magyar hadseregnak az osztrák császári hadseregbe való beolvadásáról, nemzeti jellegéből való kivételéről szó sincsen, s így miután a pragmatika szankciót Magyarország eszeágában sem volt megszüntetni, sőt ahhoz föltétlenül ragaszkodik, ennél fogva ki van zárva az a feltevés, mintha a kiegyezéssel a pragmatika szankcióban lefektetett alaptörvényektől Magyarország eltérni kívánt volna.

Ha tehát a magyar hadsereg fenáll, pedig fenáll, akkor a vezényeleti nyelv meghatározása csakis alkotmányos felségjog lehet, ami feltétlenül kizárja a magyar hadseregből a német vezényeleti nyelvet.

Epen ezért szent hazafias kötelességünk ezt követelni. Mert ha meginogna alkotmányszeretetünk, meginogna a király iránti hűségünk is, mely alkotmányszeretetünk titka. Hiszen csak az alkotmányban alapvető faktor a király személye, hiszen csupán az alkotmányban szent és sérthetetlen az apostoli magyar király és a korona... Amint eltérünk az alkotmánytól, eltérünk a királytól is. Épen ezért kell alkotmányszeretetünkben követelnünk a magyar vezényeleti nyelvet, épen ezért kell ezt megadni ő felségének, nem mint a hadiparancsok aláírójának, hanem mint alkotmányos magyar királynak.

Ha a nemzet iránt teljesül az, mire a magyar nemzetnek az ő uralkodó királyi családja részéről joga van, ha teljesül az, amit a nemzet az adott közjogi viszonyok közt a jog, törvény és igaz-

ság szerint igényelhet, ha a nemzet iránt lehető méltányosság gyakoroltatik: akkor a magyar nemzet a leghivebb népe s legbiztosabb támasza a királyi családnak; de a magyar nemzetnek alkotmányos jogait, Magyarország szabadságát és közjogi függetlenségét veszni engedni nem szabad soha de soha; míg magyar él, tőle senki el nem veheti, legfeljebb ideig-óráig, s nem volna oly hű népe királyához a magyar, ha alkotmányához anyira nem ragaszkodnék.

A helyzet.

A tegnapi viharteljes nap után ismét csak a kombinációkhoz folyamodnak.

Bizonyos az, hogy a régi miniszterium semmi áron sem fog megmaradni Khuen-Héderváryval, kivéve talán egy-két tulloyális minisztert.

De még bizonyosabb az, hogy a szabadelvű párt egysége megbomlik. Apponyi ugyanis nem enged követeléseiből, bármit irnak is róla azok, akik őt minden áron népszerűtlenné akarnak tenni. Apponyi megy a maga útján, nem a saját személyének, hanem elveinek a népszerűségével törődve. Ezt nem értik meg a minden áron politizálók.

A hatás Bécsben.

Amint Bécsből táviratozzák, ott a tegnapi országgyűlés nem épen a legjobb benyomást keltette. Meg voltak ugyanis győződve arról, hogy a magyarok ismert lojalitása a királyi manifesztum szeretettel teli szavaira engedni fog. Csalódtak. Az udvari és katonai körök e csalódásukban most már rossz néven veszik Körber tüntetését a magyarok ellen annál is inkább, mert azt hitték, hogy e tüntetésnek Ausztriában a csehekkel szemben is meg lesz a hatása.

Körbernek ez a fiaskója a legnagyobb bizalmatlanságot keltette ott személye ellen. Most nem tudják, hogy a cseheket mivel fékezzék meg. Különösen dühre ingerelt néhány Bolfras féle alakot az, hogy a magyarok a csehek nemzeti törekvéseit jogosnak deklaráltak.

Poppini Oliva hangversenye

a városi színházban f. évi szeptember hó 27-én.

Nagyon valószínű mindezek után, hogy *Körber legközelebb beadja lemondását, amit őfelsége legkegyelmesebben el is fog fogadni.*

Vannak osztrák pessimisták, akik azt hiszik, hogy Körber még Héderváry előtt lemond. Valószínűbb azonban, hogy bevárja Khuen Héderváry bukását, s vele együtt bukik majd.

Ezt a hirtelen felszínre került hangulatot hasztalanul iparkodnak most a bécsi magyargyűlölő lapok ellensúlyozni. Az udvari körök kezdenek okoskodni. Mi pedig bizunk abban, hogy ő felségének alkotmányos érzelme mégis csak győzni fog a tanácsadók magyargyűlölete fölött.

Khuen Bécsben.

Ebből a bécsi állapotokból magyarázható meg, hogy *Héderváryt* ismét Bécs felé irányítják. Ennek okát különben Budapesten abban is keresik, hogy Héderváry nem vergődik zöld ágra a kabinetalakítással. Ma különben minisztertanács-féle értekezlet volt, melyen a válságot iparkodtak megoldani.

Erről az értekezletről részleteket megtudunk ma estig nem sikerült.

A képviselőház összehívása.

Még ma is ólénk volt a képviselőház. Csak a kormánypárt tagjai nem igen mutatkoztak. Függetlenségi párti képviselő azonban volt elég. Ezekből alakult meg az a deputáció, amelyik a képviselőház összehívását célzó kérvényt beadta a ház elnöki irodájában. *Tóth János* vezetése alatt *Szatmári Mór*, *Krasznay Ferencz*, *Barta Ödön*, *Rátkay László*, *Bakonyi Samu*, *Kállay Lipót* és *Endrey Gyula* voltak a küldöttségben, melyet *Andor Gyula* elnöki tanácsos fogadott, miután gróf *Apponyi Albert* elnök tudvalevőleg már tegnap este Eberhardtra utazott a Ház egyik alelnöke sincsen Budapesten.

Az elnöki tanácsos közölte a küldöttséggel, hogy Apponyi távozása előtt intézkedett, hogy az esetre, ha a Ház összehívására vonatkozó kérvényt beadnák, azonnal táviratilag értesítsék erről. *Andor Gyula* az utasításnak azonnal a küldöttség távozása után eleget tett. A képviselőház ülése így valószínűleg kedden lesz.

Hogy mekkora az érdeklődés eziránt a publikum között, a tanúsága az is, hogy már ma délelőtt ötszörösen tuljegyeyték a keddi ülés belépőjegyeit.

A kisiparos.

Tornyosulnak a vihar felhők a politikai égbolton. A törvényhozás hónapok óta elvonva feladatától, egyik miniszterium megy, a másik jön, de csak azért, hogy helyet adjon az ujnak.

Hónapok óta nem csinálnak semmit. Ebben az irtózatossággal semmittevésben pang minden.

Érezzük mindnyájan a veszedelmet, de talán senki sem sinylődik annak nyomasztó hatása alatt keservesebben, mint a kisiparos.

Nem is ettől a pangástól keletkezik a baja. Régebb keletű az már.

A magyar kisiparos tönkretételén munkál Ausztria, mikor azt a kívánságát akarja érvényre juttatni, hogy Magyarországon az osztrák iparos és ipari termék a magyar iparosok és ipari termékekkel egyenlő jogot élvezzen. Kifelé tehát elég rosszul áll a dolog.

Ide lenn a hazánkban? Csak itt állunk ám igazán csehül. A tőke uralma ugyszól-

ván állami fenhatósággal, pártfogással teszi tönkre a kisiparost.

Ugyan ki hallotta, hogy valaha kisiparos hozzájutott volna egyetlen állami csizma, egyetlen katonai nadrág szállításához. Ki állana szóba Magyarországon érdes tenyerű, egyszerű rubázatu iparossal? Megpályázza ő is az állami szállítást, de ki veszi számba? Azt mondják, hogy anyagi helyzete nem nyújt biztosítékot. Jönnek simára borotvált kifogástalan öltözötű pénzes vállalkozók, akiknek a nyakukban nem támad bagaria illat, az enyv szaga sem érzik rajtuk, a tenyerük sem érdes, csak úgy siklik rajta a bankó. Ezekben van garancia. Nagy fufanggal írják ki nálunk a szállítási feltételeket. Oda teszik, hogy az olcsó ajánlattevő feltételeit nem köteles elfogadni a hivatal s a beérkezett feltételek között tetszés szerint választhat, s elfogadhatja a drágábbat is. Szemérmetlen szemfényvesztés, a balga is megérti, miért van ez így. Ezek az állandó szállító alakok százezreket nyerne vállalkozásaikon. S vajjon hullatnak e legalább morzsákat a százezrekből a kisiparosnak, annak, a kinek a kerges tenyere nem elég sikos, hogy garancia lehessen a személye?

Odaadják-e legalább a felvállalt szállítást feldolgozás végett a kisiparosnak. Dehogy adják. Az ő kegyes patronusok az állam gondoskodik arról is, hogy jövedelmüket ne-hogy elfeicséreljék holmi kisiparosoknál. Mire valók a rabok, ha nem arra, hogy a vállalkozó urak felvállalt munkáját elvégezzék.

Vácson, Sopronban, Szegeden, Lipótváron, Szamosujvárott s a többi börtönben egyenkint van 500—600 rab. Az igazságügyi kormány minden évben nyilvános árverésen bérbe adja a rabok munkaerejét vállalkozóknak 40, 60, 80 fillér és 1 korona 60 fillérért. Aki többet ígér, annak adja. Licitálnak mint az ócska vásra. Aztán létrejön a vállalkozóval, aki szintén pénzes ur, a szerződés, mely szerint az állam bérbe ad, X. polgártársnak, mondjuk 100 rabot egyenkint 40, 60, 80 fillérért és 1 korona 60 fillérért szabó munkára. Az állam saját területén állami pénzen épített és a modern technika minden kivánalmainak megfelelő villanynyal világított és jól fűtött műhelyt is ad a vállalkozónak, arról is gondoskodik, hogy a rab reggel 6—12-ig, délután 1 órától este 8 óráig dolgozzék s a vállalkozó óraszámra fizet.

Már most, hogy volna képes versenyezni kisiparos ezzel a vállalkozóval? Hol kap az iparos segédet 1 korona 60 fillérért, pedig a vállalkozó csak azért a rabért fizet enyit aki a szabadsága alatt is kész iparos volt.

Hol az ingyen helyiség, hol a fűtés, világítás, de mi a legfőbb, hol a munka? Olcsóbb munkaerővel előállított ipari terméket olcsóbban is lehet eladni. Sajnos, nem csak szállításra szánt munkák készülnek így, hanem a nagyraktárak is innen szerzik be szükségleteiket.

Ime így teszik tönkre az ország fentartó elemét, a kisiparost. Aztán csodálkozunk a szocialista mozgalmakon, csodálkozunk, ha forrong a nép, s öklét szorongatja a pénzkirályokra, s nincs bizalma a kormányzó hatalomban? Itt a fészke a szocializmusnak. Évek óta kérnek, könyörögnek a kisiparosok, soha sem hallgatta meg őket senki. A hány miniszter jött, mindenik ígért, s ígért következetesen addig, míg kihuzta abársonyszékben a háromévet, s aztán eb, aki megtartja, nyugdíjával elvonult, helyet adva a másiknak, hadd igérjen az is.

Aztán ha legalább a rabnak, illetve az igazságszolgáltatásnak volna valami haszna ebből a vállalkozó rendszerből? A modern kriminalisztika két féle szempontból vezette a börtönökbe a munkát.

Először, hogy az állandó foglalkoztatás, a szakadatlan munka által elvonva a rabot, a beteg lelket a bűnös gondolatoktól, megjavítsa.

Másodszor, hogy az ily módon megjavított rabnak egy iparágban való teljes kiképzés által arra az időre ha kiszabadul kenyeret is adjon a kezébe. Csakhogy a lörzespekuláns vállalkozó úr nem igen bír érzékkel a börtönügy irodalma iránt. Mi köze neki a modern kriminalisztikához. Ő szerződő fél. Még a szentnek is maga felé húz a keze, hát annak aki nem szent, már pedig a vállalkozó úr ugyancsak nem szent. Levezeti a munka magasztos elvét, 10 rab állandóan szab, 25 férczel, 25 gépel 5 gomblyukat köt és így tovább. Ezt a rendszert meg nem változtatja a vállalkozó, mert neki ez jobb. L-telik a büntetési idő kimegy az életbe a rab, elég szemérmetlenül még iparigazolványt is nyomnak a kezébe. Aztán hozzá kezdené dolgozni, de mikor ő csak gépelni, vagy gomblyukat tud kötni. Több nap mint gomblyuk és ismét lop, mert hát élni csak kell. És uram Isten ráfogjuk, hogy ez modern büntetőtörvénykönyv.

Vajjon jön-e már miniszter ki véget vet ennek a szégyenletes undok rendszernek, s a kisiparost megmenti ennek az elárvult országnak.

H I R E K.

Szabadka, szeptember 25.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter *Sztipics Lázár* szabadkai kir. törvényszéki díjnokot a szabadkai törvényszékhez irnokká nevezte ki.

— **Zenta is.** A hazafias küzdelemben Zenta sem marad el. Zenta is megnyilatkozik a hazafias követelmények mellett. Dr. Ellinger Jenő zentai ügyvéd és politikai hitfelei indítványt terjesztettek Zenta városi képviselőtestülete elé, kérve, hogy a városi közegek tiltassanak el az állami adó beszédéstől.

— **Új pártkör Zomborban.** Zomborban tegnap függetlenségi pártkör alakult. Az új pártkör elnökévé egyhangulag *Buday Ger-gely* hittanárt választották meg.

— **Ó-Becse a Dmke-ben.** Az óbecsei Magyar Népkör tegnap tartott választmányi ülésén, mint tudósítónk jelenti *Fárbás József* tanító indítványára egyhangulag kimondotta, hogy a Délvidéki Magyar Közművelődési Egylet rendes tagjai sorába lép, a kezdeményezőket hazafias munkásságukért feliratilag üdvözli, saját tagjai körében, úgy a város közönsége körében is a Dmke részére közgyűlést eszközöl és a Dmke alakuló közgyűlésén elnöke, dr. *Balaton Gyula* főszolgabíró által képviselteti magát. A tag gyűjtő ivét a választmányi ülés után nyomban többben aláírták.

— **Az Ikra utca kikövezése.** Kuluncsics Dániel és társa a Kállay-utca folytatását képező Ikra utca kikövezését kérelmezték. Mivel azonban a szabályozáshoz szükséges kisajátításokra jelenleg a költségvetésben fedezet nincs, a tanács a kérelmet ezidőszert elutasította.

— **Halálozás.** Súlyos csapás érte *Lówy Istvánt* és nejét. Kis fiuk Imre hosszas szenvedés után meghalt. Temetése nagy részvét mellett ma volt. A fájdalomtól sujtott szülők

a következő gyászjelentést adták ki: Löwy P. István és neje szül. Fabriczky Teréz fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy forrón szeretett fiacskájuk Imriske f. nő 24-én háromheti kínos szenvedés után, életének 6. évében elhunyt. Földi maradványai f. hó 25-én d. u. 3 és fél órakor fognak a szülei házból (Gréczi utca), az izr. sírkertben örök nyugalomra tételni. A korán elhunyt drága gyermeket szülein kívül siratják még testvérei: Ida, Ilonka, és Rózsika; ugyszintén számos rokonai. Szabadkán, 1903. szept. hó 24-én. A béke angyala lengjen drága porai felett!

— **Sajtópör egy lap ellen.** Erdújhelyi Menyhért, Zenta város érdemes plébánosát és dr. Ellinger Jenő ügyvédet a Zentán megjelenő Szabad Sajtó című lap meghurczolta. A megtámadottak ezért sajtópert indítottak a nevezett ujság ellen.

— **Egy érdemes polgár siremléke** Öt évvel ezelőtt halt meg Ó-Becsén Lázár József, aki 35 évvel ezelőtt alakította meg társával a »Magyar Népkör« a város legtekintélyesebb és leggazdagabb társas körét. A nemeslelkű polgár hamva jeltelénül nyugszik az ó-becsei sírkertben, Az utókor azonban nem feledkezett meg végleg a hazafias erényekben tündöklő polgárról. Ugyanis a Magyar Népkör választmánya, mint Ó-becseről jelentik, most elhatározta, hogy emléket állít Lázár József sírjára és azt november 1-én, halottak napja előestéjén fogja ünnepélyesen leleplezni. Az emlék költségeit közadakozásból adják össze a népkör tagjai. A fölállítás teendőit Reisl aelnök vezetésével egy bizottság intézi.

— **Heti piac Királyhalmán.** Szeged város tegnap tartott törvényhatósági bizottsági ülésében elfogadta a tanács azon javaslatát, hogy Királyhalmán hetenként kétszer, hétfőn és csütörtökön az orvosi lak előtt élelmi piac tartása engedélyeztessék.

— **A hivatalos mérleg** A tanács már régebben elhatározta, hogy a huspiczon hivatalos mérleget állíttat fel. A mérnöki hivatal ma utasítva lett, hogy a hivatalos mérleget 200 korona árban szerezzék meg és ennek elhelyezésére a zombori uton levő Ráits-féle ház előtt egy tetszetős fasátrat állíttasson fel.

— **Szerbiába szökött esküdt.** Megirtuk annak idején, hogy Ó-Becse tanácsának egyik tagja: Tanaszin Mladen községi esküdt váratlanul eltűnt Ob-cséről. A hozzátartozói gyanították, hogy Szerbiába szökhettek és helyesen, mert ma már jött hír felőle. Mint tudósítónk jelenti, nem jó dolga van ott az elszökött esküdtnek. Minden tiltakozása dacára besorozták katonának és viszik Maczedónia határára a fölkelők ellen. Ez persze nincs nyére Tanaszinnak és egyszerre eszébe jutott az elhagyott Magyarország. Levelt írt az óbecsei hatóságnak és abban igazolványt kér, hogy ő már eleget tett katonai kötelezettségének; így remél kikerülni a nem valami kellemes szerbiai besorozásból. Aligha lesz azonban ennek sikere.

— **Az iparos tanonoz iskola világitása.** Az iparos tanonoz iskola világitására ajánlatot tettek a villamos és gáz társulatok; előbbi 70 világitó tessel, utóbbi 30 lánggal. Évi világitási bérül mindkét társulat a költségvetésben előirányzott 400 koronát számítja föl. A tanács mai ülésében a villamos társulat ajánlatát fogadta el.

— **A Rákóczy utoza csatornázása.** Kallivoda Andor és társai ajánlatot tettek a Rákóczy utca csatornázási munkálataira.

Az ajánlatot a tanács kiadta a mérnöki hivatalnak véleményezés végett.

— **A városi fűtőanyag.** A városi hivatalos helységek fűtőanyagául szükséges szénmenyiség szállítására a mai tanácsülés határozatának megfelelőleg október hó 4-ére lesz az árlejtés kiírva.

— **Gajdobral kendergyár r. t. ozég alatt** részvénytársulat alakult a bácsmegyei Gajdobra községben 100,000 k. alaptőkével (1000 drb. 100 k. s részv.) kender-áztató és kikészítő telepek létesítésére. Igazgatóság: Schäffer Antal (elnök), Báljer Bálint (vezérigazgató), Reimann Vendel (helyettes igazgató), Gauder Mátyás, Strausz Antal és Gauder Ádám.

— **A lócsiszár balesete.** Kovács János helybeli lóalkusz ma reggel a IV. körben egy társával kocsin szalmát szállítottak. Utközben tréfálkozni kezdtek és egyik a másikat ranczigálni kezdte; minek következtében Kovács egyensúlyát veszítve lebukott a kocsiról és pedig oly szerencsétlenül, hogy a bal karját csuklóban eltörte, úgy hogy a kettő tört csont még a bőrt is kibökte. A súlyosan sérült embert a mentők vették ápolás alá és az első segély nyújtása után a közpórház sebészeti osztályára szállították.

— **Az osztályosorsjáték** mai huzásán a következő nagyobb nyereményeket huzzták ki:

200.000 koronát nyert:	38505.
20.000 koronát nyert:	71929.
10.000 koronát nyertek:	16336, 23058, 84232, 90966.
5000 koronát nyert:	80517.
2000 koronát nyertek:	4915 5641 11366
1000 koronát nyertek:	827 1883 2928
500 koronát nyertek:	3146 5596 9307

2000 koronát nyertek:	4915 5641 11366
1000 koronát nyertek:	827 1883 2928
500 koronát nyertek:	3146 5596 9307
200 koronát nyertek:	4915 5641 11366
100 koronát nyertek:	827 1883 2928
50 koronát nyertek:	3146 5596 9307

2000 koronát nyertek:	4915 5641 11366
1000 koronát nyertek:	827 1883 2928
500 koronát nyertek:	3146 5596 9307
200 koronát nyertek:	4915 5641 11366
100 koronát nyertek:	827 1883 2928
50 koronát nyertek:	3146 5596 9307

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

— **Anyakönyvi hírek.** *Meghaltak:* Lóvi Imre 4 év, Lelencz János 6 hó, Gál Istvánné Kovács Erzsébet 76 év, Vukovics Gizella 1 év, Máté Katalin 11 hó. Született 12, 7 fiu, 5 leány. Eljegyzés: Kozarics István Mátics Máriaival, Taskovics Vince Dudas Veronával.

TANÜGY.

Tanítógyűlések.

A szántovai esperesi kerület tanítói kara Gákován és a bezdánvidéki r. kath. tanítóegylet Bezdánban a napokban tartották meg évi közgyűlésüket.

A gyűlést mindkét helyen szentmise előzte meg, melyet Gákován *Rockenstein* Nándor

plébános, Bezdánban *Meszner* apátplébános celebrált.

Gákován a következő paedagogiai tételkerültek megvitatásra:

1. A beszéd- és értelemgyakorlat, mint tantárgy, bír-e önálló jogosultsággal az elemi népiskola első és második osztályában?

2. Miként vezetendők ezen gyakorlatok, hogy az erkölcsnemesítésnek, az értelem fejlesztésnek és a későbbi ismeretszerzésnek szolgálatában álljanak s ezeknek mintegy alapját képezzék?

Az első felolvasó *Rasits* István gákovai tanító volt, felolvasásának megbírálásában részt vettek: *Maison* esperes, *Rockenstein* plébános, *Gretsl* csataaljai, *Makk* szántovai, *Matkovich* béregghi tanítók.

A második felolvasó *Matkovich* béregghi tanító volt. Utánna *Gretsl* értekezett a hőről és a testek térfogatának változásairól a hő befolyása alatt.

Végül *Maison* esperes emlékezett meg Reicheld volt koluthi plébános elhunytáról.

Bezdánban *Meszner* István apátplébános elnökölt. Az első felolvasó *Nagy* János kuzsuzinai tanító volt. A következő tételt fejtegette:

A beszédértelem gyakorlat önállóan-e, vagy egyéb tantárggyal kapcsolatban tanítassék e? A felolvasáshoz hozzá szóltak *Lévay* Nándor és *Petényi* zombori tanítók.

Ezen egyetlen tárgy megvitatása után *Schlachter* Pál nyugdíjügyét vitatták meg s egyhangulag a nyugdíjra jogosítottnak mondták ki.

SZINHÁZ.

Poppini Oliva Szabadkán.

Az ez idő szerint leghirnevesebb énekművész Poppini Oliva, aki f. hó 27-dikén, vasárnap este hangversenyez a városi színházban, holnap szombaton a déli vonattal érkezik a fővárosból Szabadkára Pfeiffer József számtanácsos, zongoraművész kíséretében. Poppini Oliva csak egyetlen egy estén hangversenyez. Aki bámulatra méltó énektechnikájában, melylyel a legcsodálatosabb hangot csillogratja, gyönyörködni óhajt, aki egy igazi művelézzel teli estélyt óhajt magának szerezzni, az bizonyára nem fogja elmulasztani a vasárnapi estét. A művész programját már közöltük mult vasárnap számunkban s vasárnap ismét közölni fogjuk. Színházi jegyek előre válthatók Heumann Mór könyvkereskedésében. Felhívjuk az érdeklődőket, hogy siessenek jegyeiket kiváltani, mert ma ma is nagy érdeklődéssel keresték a jegyeket.

Törvénykezés.

Halálos érvágás.

Szlavnic Jéftó zentai borbély érvágással és foghuzással is foglalkozott, dacára annak, hogy ettől miniszteri rendelet tiltotta el már régebben a borbélyokat. De a mi emberünk, mint többen a szakmájabeliek közül nem igen respektálta a magas helyről történt intézkedést és ha megfelelő páciens jött, bizony a bankót többre becsülte a paragrafusnál.

Ilyen jó páciens volt id. Kaszás Menyhért zentai földmives is. a kinek baján két izben is segített érvágás által. Az apa sikerült gyógyítása folytán a fia, ifj. Kaszás Menyhért, a ki hasonló bajban szenvedett, szintén Szlavnicshoz fordult, a ki rajta is elvégezte

az operációt, de az ifjabb Kaszásra nézve végzetessé vált az illetéktelen beavatkozás, mert vérmérgezést kapott és 17 nap múlva az érvágás után meghalt.

A kir. ügyészség Szlavnic ellen gondatlanságból okozott emberölés büntette miatt emelt vádat.

Ma volt a kir. törvényszék előtt a bűnügy főtárgyalása *Szerdahelyi Sándor* elnöklése alatt.

A bizonyító eljárás befejezése után a kir. ügyészség az elhalt kezelő orvosa *Vajda Lajos dr.* ellen is vádat emelt, mert beigazolást nyert, hogy az ifjabb Kaszás halálának gondos orvosi kezelés gátat vethetett volna.

Erre a törvényszék határozathozatala vonult vissza és az ügyész indítványának helyt adván, az újabb vizsgálat eszközlése végett a bűnügy iratait a vizsgálóbíróhoz átteni rendelte.

A kir. ügyész vád és a *dr. Klein Mátyás* helyettesítő *Nagy Ödön* ügyvédjelölt védbeszéde után a kir. törvényszék Szlavnic Jéftót emberölés vétségében és közegészségügyi kihágásban bűnösnek mondva ki, *egy hónapi fogház* és 40 kor. pénzbüntetésre ítélte.

Az ítéletben a vád képviselője megnyugodott a védő azonban felebezett.

Harcz a libák miatt.

Ez év február 18-án történt, hogy Martonoson *Damis Lukácsnak* 6 libája özv. Császár Sándorné buza földjébe tévedt. Császárné észrehevén a libákat, azokat portájára terelte és mikor *Damisné* átjött hozzá, hogy emiatt kérdőre vonja, azt válaszolta neki hogy három napig magánál tartja a libáit, hogy legalább három drb. elpusztuljon belőlük. E miatt aztán hajba kaptak és ütlegelni kezdték egymást, mire *Damis Lukács* is átment és a magával hozott vasvillával Császárnénak a fejére és hátára olyan csapásokat mért, hogy a vas villa ketté törött. Az elvert asszony pedig fölkapta a földre esett részét a villának és azzal úgy rávágott *Damis* kezére, hogy nyomorékká tette.

A kir. ügyész a tárgyalás folyamán *Damisnéval* szemben elejtette a vádat. A kir. törvényszék a bizonyító eljárás befejeztével hozott ítéletében *Damisot* könnyű testi sértés vétsége miatt *3 napi fogházra* és 20 kor. pénzbüntetésre ítélte, Császárnét azonban felmentette. Az ítélet jogerős.

Közgazdaság.

Időjárás. (A központi meteorológiai intézet távirati jelentése.) E hó 27-ére változó-kony, enyhe időjárás várható semmi vagy kevés csapadékkal.

Gabonatözsde.

Helyi gabona árak.

Gyöngye kínálat és tartózkodó vételkedv mellett forgalomba került ma 500 mtm. buza 7.15—20 koronás árban.

Zab szintén mérsékelten lett kínálva és elkelt 200 mtm. 4.90 koronáért.

Változatlan árak mellett rozs 5.60 és árpa 5.10 koronáért kelt el 50 klgknt.

Új csöves tengeri élénken lett kínálva, amelyért 2.80 koronát fizettek.

Budapesti gabonatözsde.

Gyenge vételkedv és 2.5 fillérrel olcsóbb árakon elkelt 18.000 mtm. buza.

A határidő-üzlet nyugodt volt, minek következtében az árak lemorzsolódtak.

	Kezdeti	Változás
Buza okt.-re	753	749—750
Buza	—	—
Buza ápr. 1904	772	770—768
Rozs okt.-re	620	621—620
Rozs	—	—
Rozs áprilisra	648	649—649
Zab okt.-re	537	538—537
Zab	—	—
Zab áprilisra	566	567—566
Tengeri szept.-re	607	608—607
Tengeri	—	—
Tengeri máj. 19. 4	533	520—530
Repce	—	—
Repce	—	—

Idegenek Szabadkán.

Szeptember 25.

Nemzeti szálloda: Stern Lipót, Hartstein Márton, Markusz Károly, Kisfalvi Ferencz, Spitzer Miksa utazók Bpest. Pfeifer Nándor utazó Bécs, Löwi Miksa, Rosner Márton utazók Bécs, Herczeg János bizt. felügyelő Szeged, Grauaug J. keresk. Bács-Almás, Grubi Zsiga keresk. Bécs, Zsidovics Ilona m. á. v. pénztár kezelőné Nyiregyháza, Tóth Károly Jankomajor, Vuccener Pál ut. Vukovár.

Bárany szálloda: Zsigics utazó Bpest, Mukics Ernő Szabadka, Steiner Emil utazó Bécs.

Pest szállodada: Grosser Lajos jegyző Béreg, Angely Irén Ujvidék, Pencinger János Apatin.

Falgári szálloda: Kiss Lőrincz Ujvidék, Für István Zenta, Herman Samu Baja, Grünbaum Ádi Ada, Frank Henrik Ujvidék, Kalmár József Zenta, Bergel Leó Zenta, Csernus J. B. Topolya, Fischer Mór Vadkert.

Szerkesztői üzenet.

Kir. törvényszék. A vasárnapi számban megtalálja.

Felelős szerkesztő:

DUGOVICH IMRE

12905/903. B. szám.

Hirdelmény.

A szabadkai kir. törvényszék, mint urbéri bíróság közhírré teszi, hogy a bács-vaskuti 3974. számú betétben foglalt s közösbbe kiosztott erdő és legelő területnek azon részére, mely a földmívelésügyi miniszternek 1903. évi július hó 2-án kelt 40562/VII. 1. számú rendeletében megjelöltetett, az egyénenként való felosztása iránti eljárás folyamatba tétetett, a tárgyalásra határnapul **1903. évi november hó 4-ik napjának d. e. 10 órája** Bács-Vaskut községhezához kitűzetett, melyre az érdekelt felek azzal idéztatnak, hogy az eljárás további folyamán személyenként való idézés vagy értesítés elvárása nélkül érdekeik képviseletéről gondoskodjanak. Szabadkán, 1903. évi szeptember 21-én.

Oláh h.

Dr. Hajnal
kir. tszéki bíró.

4921/1903. tkvi szám.

Árverési hirdelmény kivonat.

A bács-topolyai kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy *Lakits és Balla* cég végrehajthatónak *Berger József* végrehajtást szenvedő elleni 290 korona 56 fillér tőkekövetelés és járuléki kielégítése iránti ügyében az *Ómoravicza* községben fekvő, az *ómoraviczai 999. szám* betétben A I. alatt foglalt 1844. hrszám 1179.

ö. i. szám ház és udvarból és az 1845. hr. szám 120 négyzetöl területű kertből *Berger Józsefet* megillető jutalékra a Bács-Topolyai Takarékpénztár utóajánlata folytán 781 korona kikiáltási árban **1903. évi október hó 5-ik napján délelőtt 10 órakor** bírói árverés alá fog bocsátatni, és a kikiáltási éson alul el nem fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Bács-Topolyán, 1903. évi augusztus hó 31-én.

A kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóságnál.

Dr. Korpássy,
kir. aljbíró.

Van szerencsém t. cz. szives tudomására hozni, hogy több év óta fenálló szabó üzletemet a

női ruha elkészítésre

is kiterjesztettem, s e célra berendezett műhelyemben (Tompá-u. 296. vörös ököre iskola mellett) elkészülnek — szakszerűleg — a legszebb női divat toillettek, angol kosztüm, díszes tavaszi és nyári ruhák stb. — Különös figyelmébe ajánlom a

női felső-kabátokat és

ANGOL RUHAKAT, melyek műhelyemben

férfi szabó munkások által készülnek. Remek állásért (Paleto, Spenzer vagy testhez álló) kezeskedem.

Barth Henrik

férfi- és női szabó.

Eötvös-utca 60. szám, (Halpiacz.)

Legolcsóbb a

Terézia levélpapír

szép Ivori színben, **tükör sima felületű, kellemes írás.** — 50 boríték és 50 levélpapír, díszes dobozban

65 krajczár.

Kapható **Heumann Mór** papirkereskedésében Szabadkán.

Kérjük a cégre ügyelni!

Legnagyobb választék

kész férfi és gyermek ruhákban

Földes Samu és Társánál

Szabadkán

Főtér, Vermes palota.

Legolcsóbb árak az őszi idényre:

Őszi gyermek öltöny . . . 6.— kor.

Őszi gyermek felöltő vagy

téli kabát 9.— kor.

Őszi férfi öltöny 17.— kor.

Őszi férfi felöltő, téli ka-

bát vagy Ulszter 19.— kor.

Őszi nadrág, szövet 6.— kor.

vagy Kamgarnból, minden szín és

nagyságban, jó minőségű szövetből,

felelősség mellett!

Gyors elszakadás esetén azonnal másik új ruhával kicseréljük!

Kérjük a cégre ügyelni!